

‘Crypto Valley’ houdt van kersenlikeur en bitcoins

In het Zwitserse Zug, dat vooral bekend staat om zijn kersenlikeur en lage belastingen, wordt hard gewerkt aan een nieuw imago: Crypto Valley. Zug wil de komende jaren dé internationale fintech-hotspot worden.

Christel Don

In mei trok Zug de aandacht van de internationale pers, toen het plaatselijke bestuur besloot dat de 28.000 inwoners vanaf 1 juli bij de gemeente met bitcoin mochten betalen. Het gaat nog om kleine diensten, zoals de aanvraag van een paspoort of inschrijving bij de gemeente. Toch is dit een historische daad, want nergens ter wereld wordt bitcoin op overheidsniveau als betalingsmiddel geaccepteerd. Het gaat voorslagnog om een experiment van een half jaar, maar de boodschap is duidelijk. ‘Zug schuwt technische innovaties niet en veelbelovende start-ups in fintech en blockchain worden uitgenodigd zich hier te vestigen en hun wensen kenbaar te maken’, aldus de Zuger burgemeester Dolfi Müller.

Wie de Zwitsers een beetje kent, is misschien verbaasd dat hun doorgaans conservatieve Alpenland besluit voorop te willen lopen in de fintech-revolutie. Toch heeft Zwitserland een combinatie van eigenschappen die je bijna nergens anders vindt, legt Johann Gevers uit. Hij was in 2013 één van de eerste ondernemers die zijn bedrijf Monetas van Canada naar Zug verhuisde. ‘Uiteraard zijn de lage belastingen hier prettig, maar die heb je ook in Singapore, Hongkong en Dubai. De redenen om hierheen te komen zijn vooral de strenge privacywetgeving, het stabiele en decentrale politieke systeem, waarbij burgers via directe democratie veel inspraak hebben, het hoge onderwijsniveau en de toegankelijkheid van financiële beleidsmakers. Bovendien is hier veel expertise in cryptografie en beveiliging.’

Gevers’ bedrijf Monetas is een mobiel betalingsplatform gebaseerd op blockchain-technologie, ofwel datadistributie waarbij geen derde partij nodig is een transactie te waarborgen. Het platform biedt mensen zonder bankrekening zo de mogelijkheid om toch digitale betalingen te kunnen doen. Potentieel gaat dit om ruim een kwart van de wereldbevolking, maar de primeur van Monetas is voor Tunesië, waar driekwart van de volwassenen geen bankrekening heeft. ‘Tunesiërs kunnen straks hun smartphone gebruiken om wereldwijd geld te versturen in verschillende valuta’, vertelt Gevers. ‘Ze kunnen zo goederen en diensten online te betalen, salarissen uitkeren, maar ook officiële overheidsdocumenten beheren.’ De Tunesische overheid en de bank La Poste Tunisienne werken met Gevers aan een nieuw financieel ecosysteem voor digitale betalingen. Er is inmiddels een ‘proof of concept’ en momenteel worden er in kleine groepjes pilots gedraaid om de technologie te verfijnen.

Bij succes wil Gevers zijn platform dit jaar nog in zestien andere Afrikaanse landen uitrollen, waarmee 400 miljoen Afrikanen toegang krijgen tot het betaalstelsel. Gevers gelooft dat een decentraal georganiseerd geldstelsel de wereld vrijer en rijker zal maken. Daarom is hij ook zo te spreken over Zwitserland, dat al jaren een decentraal politiek systeem kent en economische zeer stabiel is. De bevolgen Gevers houdt zijn enthousiasme niet voor zichzelf. Sinds zijn komst naar Zug is hij bezig gelijkgestemden naar de regio te halen, waaronder Ethereum, het bedrijf dat de technologie van ‘Ether’ bedacht, momenteel de grootste rivaal van bitcoin. Ondertussen zijn er al zo’n vijftien toonaangevende fintech start-ups neergestreken in de ‘Zuger Crypto Valley’, een naam die volgens Gevers wereldwijd rondzingt sinds hij die twee jaar terug dropte op een congres in Toronto.

Maar om leidend te worden in de internationale fintech-sector zal Zwitserland wel snel zijn wetgeving moeten aanpassen, stelt Olga Feldmeier, die hierover al ruim een jaar intensieve gesprekken voert met de Zwitserse over-

heid. Ze werkt als managing partner voor Xapo, een opslag- en betaaldienst voor bitcoins. Eén van hun belangrijkste diensten is dat de Xapo-klant zijn bitcoins vanuit een digitale portemonnee kan versturen naar een offline server (de ‘vault’) waar ze nog beter beveiligd staan. Xapo, dat in 2013 startte in Silicon Valley, wil binnenkort het complete hoofdkantoor naar Zwitserland verhuizen. De grootste server van het bedrijf staat al sinds 2013 in een zwaar bewaakte militaire bunker in de Zwitserse Alpen. ‘De ontbrekende privacywetgeving in de VS is voor veel klanten reden om hun bitcoins hier niet meer te willen stallen’, zegt Feldmeier. Bovendien moet Xapo in de VS in elke staat een aparte vergunning aanvragen, wat kostentechnisch niet haalbaar is. Dus hoopt het bedrijf nu dat de Zwitserse overheid hen een licentie verschaft die al hun activiteiten dekt. Feldmeier: ‘Elk bedrijf dat met geld werkt, moet van de Zwitserse financiële autoriteit Finma de juiste vergunning krijgen. Maar de gebruikelijke banklicentie past niet bij onze activiteiten. Bovendien kun je de kapitaal-eis van 10 miljoen Zwitserse frank niet van een start-up zoals ons vragen. Er moet een nieuwe “banklicentie light” met soepelere regels komen.’ Dat kost tijd, want al draait in Zug momenteel een vooruitstrevende bitcoin-pilot, op landelijk niveau is er meer schroom. De overheid wil tot in detail doorgronden hoe bitcoin werkt, zodat er geen reputatieschade ontstaat wanneer het mis gaat. Feldmeier heeft daarom veelvuldig en direct contact met de Finma, maar de strijd is nog niet gestreden.

‘Sinds de crisis van 2008 zitten veel banken in een fase van ‘soulsearching’, constateert Daniel Diemers, partner bij PwC Strategy& in Zug. ‘Wat dat betreft is het nu de tijd voor samenwerking tussen banken en fintech-startups.’ Diemers klanten, grotendeel directieleden van Zwitserse banken, zien bitcoin in eerste instantie vaak nog als een bron van verderf, maar ze zijn ook nieuwsgierig. ‘Bitcoin is slecht en blockchain fantastisch, hoor ik bankiers regelmatig zeggen. Maar dat is natuurlijk onzin, want bitcoin is gestoeld op blockchain: een technologie die banken wereldwijd miljarden kan besparen. Dat banken dit nu ook beseffen, zie je onder meer door dat 42 grote internationale banken met de start-up R3 onderzoeken hoe blockchain-diensten hen kunnen helpen. Dus krijg ik steeds meer vragen van Zwitserse bankiers over wat zij met fintech kunnen

Iprotus
Start-up Iprotus gebruikt blockchain-technologie voor financiële diensten maar ook er buiten, zoals het bestrijden van fraude met vaccins.

Bitcoin Suisse AG
Start-up Bitcoin Suisse AG is een bitcoin handelsplatform. Ze leveren goed beveiligde bitcoin-pinautomaten en advies over cryptocurrencies.

ShapeShift
ShapeShift is een platform waar je zo’n 25 cryptocurrencies zoals bitcoin, Litecoin of ether, kunt wisselen. Een account is niet nodig.

en met welke start-up ze het beste kunnen partneren.’ Ondertussen verdiepen steeds meer Zwitserse politici zich enthousiast in ‘hun’ Crypto Valley. ‘Eind juni dienden een aantal leden van het Zwitserse parlement een motie in waarin gesteld wordt dat de regelgeving voor blockchainstart-ups moet worden versoepeld om hen meer groei-ruimte te geven. Wie weet dat Zwitserland dan ook internationaal een leidende rol kan nemen. Want hoe ambitieus de plannen nu ook zijn, de meeste fintechstart-ups komen nog steeds uit Groot-Brittannië en de VS. Toch worden de ontwikkelingen in de Zwitserse vallei nu gevolgd, merkt Diemers. ‘Ik word vaak gebeld door fin-

Shapeshift
Wisselen cryptocurrencies

Bitcoin Suisse AG
Start-up Bitcoin Suisse AG is een bitcoin handelsplatform. Ze leveren goed beveiligde bitcoin-pinautomaten en advies over cryptocurrencies.

ShapeShift
ShapeShift is een platform waar je zo’n 25 cryptocurrencies zoals bitcoin, Litecoin of ether, kunt wisselen. Een account is niet nodig.

techstart-ups uit Oost-Europa die naar hier willen verhuizen. Als je start-up in Zug hebt zitten, profiteer je van het internationale imago van Zwitserland. De reputatie van Oost-Europese landen is vaak schimmig. Over een paar weken ben ik in Silicon Valley. Toen ik vast een introductie schreef op een bekend bitcoin-platform, had ik verwacht dat ze zouden vragen: Daniel Diemers uit Crypto wat? Maar ik kreeg meteen reacties van ondernemers die met me wilden afspreken. Ze blijken ons daar in de Amerikaanse Valley scherp te volgen. Dat is het grootste compliment wat we kunnen krijgen.’

Christel Don is freelancejournalist

Betaalt over een aantal

Monetas
Smartphone transacties

Blockchain Source
Consultancy

Patria Digitalis
Digitale dienstverlening

Iprotus
Blockchain-technologie

Infoguard
ICT beveiliging

Crypto
ICT beveiliging

Bitcoin Suisse AG
Bitcoin handelsplatform

Ethereum Switzerland
Gedecentraliseerd platform

Non-fintech

Niet alle bedrijven in Crypto Valley ontwikkelen diensten voor de financiële sector. Zo heeft start-up Iprotus de ambitie de blockchain-technologie juist te gebruiken voor uitdagingen en diensten in andere sectoren.

Momenteel richt Iprotus zich op het tegengaan van vervalsing. Eigenaar Søren Fog: ‘Het is een publiek geheim dat medicijnen die vanuit Europa aan derde wereldlanden worden gedoneerd, soms worden nagemaakt. En in die namaakvaccins zit dan geen werkzame stof, maar bijvoorbeeld water of terpentine. De originele vaccins worden vervolgens met winst aan westerse landen terugverkocht. Volgens Interpol sterven jaarlijks ongeveer een miljoen mensen wereldwijd vanwege vervalste vaccinaties.’ Daarom moeten alle medicijnen binnen de EU-zone vanaf 2019 een anti-namaakdraaiboek volgen waar gespecialiseerde software voor nodig is die Fog kan leveren. Zijn oplossing? Via een gepatenteerde blockchain-technologie kan hij vaccins taggen waardoor ze niet meer na te maken zijn. Vaccins kunnen dan bijvoorbeeld met een telefoon worden gescand om te checken of ze echt zijn. Fog is al met twee farmaceuten in zee, die hij door de ingewikkelde Europese wet- en regelgeving gidst zodat zij voor 2019 aan de nieuwe EU-eisen kunnen voldoen.

Burgemeester Zug

‘Blockchain, dat vind ik interessant’

Burgervader Dolfi Müller van Zug wist weinig van cryptovaluta maar is nu om. ‘Zwitserland is vaak afwachtend, maar dat is niet onze toekomstvisie.’

Bitcoin accepted here, prijkt op de glazen deur van het stadhuis in Zug. Dolfi Müller (61), al bijna tien jaar burgemeester van het idyllische stadje, wijst ernaar met gepaste trots en loopt vervolgens met lichte tred naar binnen om te demonstreren hoe eenvoudig het werkt.

Sinds 1 juli heeft de gemeente Zug twee witte iPads staan: speciaal voor inwoners die met bitcoin willen betalen. Een tiental inwoners heeft in juli al via deze weg afgerekend. Müller: ‘Zwitserland heeft vaak een afwachende mentaliteit: het wil eerst zien wat de rest doet. Maar dat is niet de toekomstvisie die Zug nastreeft. Om te begrijpen hoe een

cryptovaluta als bitcoin werkt, moet je het uitproberen. Weet je dat we dit plan hebben bedacht terwijl we onderweg waren naar een lunch? We zagen toen alleen nog niet aankomen dat we hiermee geschiedenis zouden schrijven.’

Het klinkt als een wild idee. Hoeveel weet u zelf over cryptocurrencies?

‘Een jaar geleden las ik over bitcoin en blockchain in de krant. We waren net in een fase dat we onze toekomst-gerichte stadspolitiek weer eens wilden aanscherpen. Ieder raads-lid heeft hier één of twee belangrijkste projecten, waaronder ook de zelfrijdende auto. Ik vond dat we ons uit eerste hand moesten laten informeren. We hebben een jonge expert

uitgenodigd om ons bij te praten. Een student die zijn masterscriptie over dit thema schreef. Zijn verhaal enthousiasmeerde ons allen. Daarna heeft een collega een bitcoinrekening geopend en ons laten zien hoe relatief eenvoudig het werkt.’

Vanuit de gemeenteraad kwamen kritische vragen over onder meer de instabiele

koers van de bitcoin. Hoe kijkt u daar tegen aan? ‘Het risico is voor ons niet hoog. Het gaat om kleine bedragen tot maximaal 200 Zwitserse frank. En we krijgen de bitcoins vrijwel meteen in Zwitserse frank uitbetaald, dus als de koers dan een beetje daalt, is het altijd nog prima.’

Betaalt over een aantal

De decentrale opslag van data past goed bij het decentrale Zwitserland

jaren iedereen met bitcoin? ‘Dan zijn er waarschijnlijk meerdere crypto-valuta. Het gaat mij niet zozeer om die bitcoin. De achterliggende blockchain-technologie is veel interessanter, want die kan geld besparen. Bovendien past de decentrale opslag van data bij het decentrale Zwitserland. Hier in Zug gaat het ook zo: de

burgemeester is geen koning. De inwoners hebben veel directe invloed.’ Muller zoekt tussen zijn paperassen naar een tijdschrift met inspirerende blockchain-voorbeelden. Terwijl hij er doorheen blaadt, valt op dat overal driftig markeringen zijn aangebracht. ‘Kijk’, wijst hij enthousiast, ‘in Estland zijn ze al heel ver. Daar

proberen ze al van alles met ‘e-government’, dat kan een hoop papierwerk schelen.’ Even droomt Müller weg, maar zegt dan: ‘dit vergt nog wel wat denkstappen voor het van nature traditionele Zwitserland. Maar Zug is één van de meest internationale stadjes ter wereld. Een geschikte plek om de kersenlikeur en de bitcoin onder één dak te krijgen.’